

Building Bridges: Promoting Social Inclusion and Wellbeing for Families of Children with Special Needs

Program ERASMUS+

KA2: Cooperare pentru inovare și schimb de bune practici

Parteneriat strategic in domeniul educației adulților

Suceava, 20 octombrie 2017

Atitudinea profesorilor față de incluziunea copiilor cu nevoi speciale

Conf. univ. dr. Otilia CLIPA

Ceva nou...

- ▶ Articol, Stan Cripps, 29 decembrie 2018 - Intervenția educațională în învățământul primar înainte ca excluderea să fie realizată (<https://www.tes.com/news/primaryes-we-must-intervene-exclusion-mentioned>)

- ▶ Barry Carpenter - Provocări ale sec XXI într-o Școală a sec. XX în care ne confruntăm cu diverse cazuri pe care nu le-am mai întâlnit până acum.
- ▶ În școală, copiii sunt departe de zonele lor de confort și, dacă sunt accentuate stările negative atunci ele pot fi adevărate presiuni, tensiuni cu urmări grave crescând astfel riscul neincluziunii...

- ▶ **Making The Difference: Breaking the link between school exclusion and social exclusion (2017) -**
- ▶ Costă excluderea? - aproximativ 370.000 de lire sterline/ tânăr (în educație pe toată durata vieții, beneficii, asistență medicală și costurile justiției penale).
- ▶ **Sănătate** (cercetări recente(Parker et al 2016) - există corelații între boala mentală și excluderea de la școală. Ei au descoperit că excluderea ar putea declanșa boala psihiatrică pe termen lung, exacerbarea sănătății mentale existente sau afectarea sănătății familiei copilului. Excluderea scade încrederea în relația profesor -elev și afectează lumea emoțională a copilului și o imagine de sine negativă.
- ▶ **Calificări** (excluderea îngreunează trecerea de la un ciclu la altul și încadrarea în piața muncii).
- ▶ **Criminalitate** (Un studiu longitudinal asupra deținuților britanici a constatat că 63% dintre aceștia au raportat că au fost excluși temporar de la școală, iar 42% excluși permanent, acești deținuți au mai multe șanse de a repeta infracțiunile decât alții).

Soluții:

- ▶ Programul de formare continuă a personalului din școală - STEPS (siguranță, încredere, empatie, potențial, succes) din Școala Primară Brent, Londra
- ▶ Reintegrarea copiilor în școala de origine sau în alte locații potrivite pentru cazul copilului.
- ▶ Ex de cazuri de copii de 5-6 ani cu excludere permanentă sau temporară care sunt afectați de faptul că învățarea nu este prioritatea lor în școală, ci crearea sentimentului de siguranță și a unei stări de bine.
- ▶ După ce se restabilește o stare de bine pentru copii (ex. De relaxare, de încredere) de începe procesul de instruire curriculară și cel de intervenție terapeutică.

Ceva vechi...

- ▶ Obiectivul raportului comparativ al politicilor educaționale europene
- ▶ Construcția de poduri între diverse culturi educaționale și politici europene care privesc educația inclusivă și pe cea a formării profesorilor copiilor cu nevoi speciale;
- ▶ Comparația între diverse politici educaționale pentru a sublinia elementele care sunt specifice fiecărui sistem de învățământ și preluarea de bune practici europene;
- ▶ Creșterea nivelului conștientizării la nivelul decidenților politici în ceea ce privește nevoile specifice ale copiilor și ale familiilor copiilor cu SN.

Parteneriat strategic al politicilor educaționale inclusive

- ▶ Universitatea Lleida, Spania
- ▶ Institutul Politehnic Braganca, Portugalia
- ▶ Universitatea Zagreb, Croația
- ▶ Universitatea Klaipeda, Lituania
- ▶ Universitatea Bogazici, Istanbul, Turcia

SPANIA

**HDI Index -
0,884
(Rank 27)**

Populație: în 2008 - 46 milioane persoane pe o suprafață de 505.990 km
- 12% migranți și 88% spanioli

Actualul sistem educațional este reglementat de legea educativă din 2006, LOE (Ley Orgánica de Educación) sau Legea fundamentală pentru educație.

Sistemul de educație este într-o continuă reformă. De asemenea există o Lege de Îmbunătățire a Calității Educației publicată în decembrie 2013 și implementată din 2014 - 2015.

Sistemul de educație este gratuit de la 6 -16 ani.

Statistici oficiale din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Sportului - 2,9% din elevi cu nevoi speciale (173,797 dintr-un total de 8,101,473)

		Procentaj
Gen	<i>Băieți</i>	66.84
	<i>Fete</i>	33.16
Tipuri de deficiență	<i>Deficiență de auz</i>	4.33
	<i>Deficiență locomotorie</i>	7.71
	<i>Deficiență de intelect</i>	37.39
	<i>Afecțiuni vizuale</i>	1.84
	<i>Tulburări de dezvoltare</i>	17.45
	<i>Tulburări de comportament</i>	22.35
	<i>Dizabilitate multiplă</i>	6.01
	<i>Altele</i>	2.91

Educația incluzivă

Legea privind îmbunătățirea calității educației (LOMCE, 2013) ia în considerare patru tipuri de nevoi specifice de sprijin educațional și intervenția educațională pentru diversitate și echitate în educație:

1. elevii cu nevoi educaționale speciale
2. elevii supradotați
3. elevii înscriși târziu în sistemul de învățământ spaniol
4. Dificultăți specifice de învățare.

Educația incluzivă

- ▶ Administrația publică se implică pentru crearea resurselor pentru elevi SN și a atinge obiectivele curriculare;
- ▶ Predarea în școli după cerințele speciale ale elevilor;
- ▶ Planurile de învățământ și programele sunt adaptate pentru caracteristicile și nevoile elevilor;
- ▶ Nivele succesive de programe curriculare, care implică adaptarea progresivă a curriculum-ului oficial și a domeniilor și subiectelor opționale,
- ▶ Organizarea activităților de întărire și susținere în instituțiile de învățământ și grupare specifică.
- ▶ Măsuri extraordinare: repetarea unui ciclu sau a unui an școlar, adaptări curriculare semnificative, măsuri de sprijin pentru elevii cu nevoi educaționale speciale, diversificarea curriculară și, în ultimă instanță, programe de susținere socială.

LITUANIA

HDI Index -
0,848

(Rank 37)

Educația copiilor cu nevoi educaționale speciale este furnizată de școli pentru învățământul obligatoriu și școli pentru învățământul special și, în cazuri speciale, școli (clase) pentru elevii cu nevoi educaționale speciale.

Grupurile de elevi cu nevoi educative speciale sunt stabilite și nevoile lor educaționale speciale se împart în minore, moderate, profunde și grave, în conformitate cu procedura stabilită de Ministrul Educației și Științei, Ministrul Sănătății și Ministrul Securității Sociale și Muncii.

Articolul 14 din noua Lege a învățământului (2011) definește nevoi educaționale speciale ca nevoie de asistență și servicii în procesul de învățământ, care apar datorită fie pentru ca un elev este extrem de talentat, are tulburări congenitale sau dobândite, sau dezavantaje din mediul de proveniență.

Statistici oficiale din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Sportului

		Număr de cazuri
	Număr elevi cu SEN	1 555
Tipuri de deficiență	Dizabilitate intelectuală	60
	Tulburări de vorbire și limbaj	694
	Deficiențe vizuale	8
	Probleme auditive	66
	Handicap fizic și tulburări neurologice	18
	Tulburări complexe	504
	Alte cazuri	205

Educația pentru elevii cu nevoi educaționale speciale

Tipurile de școli pentru elevii cu nevoie educaționale speciale sunt:

1. școli speciale (6/7 - 20 ani pentru nevoi specifice) în care pot exista clase speciale sau clase de dezvoltare;
2. centre educaționale speciale (6/7 - 20 de ani și pentru consilierea profesorilor și a părinților privind elevii cu nevoi speciale),
3. centre multifuncționale educaționale speciale (6/7 - 16 ani cu afecțiuni severe).

Plan de educație individualizată

- ▶ Plan de educație individualizată a elevului - este un plan de învățare adaptat la abilitățile lor și la nevoile acestora de învățare; acesta este conceput pentru a ajuta elevul să ajungă la cele mai înalte realizări educaționale în conformitate cu puterile lor, pentru a-și dezvolta responsabilitatea personală, competențe și să îndeplinească obiectivele stabilite.
- ▶ Un plan de educație individuală este dezvoltat pentru elevii a căror nevoi educaționale specifice nu pot fi satisfăcute de o programă școlară generală. Planul de învățământ individual este proiectat conform dizabilități intelectuale ale elevilor (ușoară, moderată sau severă), formei de învățare și modului în care este organizată predarea.

Educația incluzivă

- ▶ Comisia pentru dezvoltarea copilului școlar,
- ▶ Servicii pedagogice-psihologice locale,
- ▶ Centrul Național pentru copiii cu nevoi educaționale speciale (MEN)

Erasmus+

Ceva albastru...

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Atitudinea profesorilor față de incluziune

- ▶ Subiectul s-a aflat în centrul cercetărilor din ultimii ani și arată o evoluție spre acceptare a situațiilor diferite, spre toleranță și incluziune (Ametepee & Anastasiou, 2015; de Boer et al., 2011; de Boer & al., 2012, Gherguț, 2010; Monsen et al., 2014; Tomayo et al., 2017)
- ▶ Indicatorii sociali indică faptul că un sistem de educație incluzivă determină o societate incluzivă (Kokić et al., 2016; Monsen et al., 2014),
- ▶ Educația incluzivă este o provocare majoră pentru sistemul de educație (Srivastava et al., 2015) și înseamnă eforturi de a contrui un întreg sistem pentru a trăi starea de bine pentru toți copiii (Yada & Savolainen, 2017).
- ▶ Conform autorilor: Loreman et al. (2011) și Schmidt & Vrhovnic (2015) educația incluzivă este considerat un concept multidimensional care presupune confirmarea unor valori legate de valorizarea diferențelor și a diversității, considerarea drepturilor fundamentale ale omului și oportunități de învățare egale.

- ▶ În Europa sunt doar câteva sisteme educaționale care au învățământ segregat (Sentenac et al., 2013), tendința fiind să fie incluși în învățământul de masă (Schmidt & Vrhovnic, 2015).
- ▶ Aceste cercetări au influențat numărul mare de articole pe tema atitudinii profesorilor sau a celor care doresc să devină formatori față de educația incluzivă.
- ▶ Soluția măsurării atitudinilor profesorilor în formare și a promovării unei atitudini pozitive față de incluziune încă din formarea inițială a determinat influențe semnificative în creșterea performanței școlare, a stimei de sine, a învățării și a succesului în școală (Monsen et al., 2014).
- ▶ Atitudinea profesorilor are în componență o parte cognitivă, afectivă și comportamentală și determină calitatea procesului integrării (Leatherman & Niemeyer, 2005).

Atitudinea profesorilor depinde de:

- ▶ Experiența profesională ((Boyle et al., 2013; Forlin, 2006; Forlin et al., 2010; Lambe, 2007):

Profesori cu experiență de 20-30 years ? profesori cu experiență mai mare (40-50);

- ▶ Experiența anterioară a profesorului și a directorului școlii (Avramidis et al., 2000; Leatherman & Niemeyer, 2005; Schmidt & Vrhovnic, 2015);

- ▶ Nivelul pregătirii (Silverman, 2007; Wall, 2002);

- ▶ Tipul de deficiență (Leatherman and Niemeyer (2005), ◀ deficiențe senzoriale și fizice (Avramidis & Norwich, 2002) și ▶ emoționale, sociale și comportamentale (MacFarlane & Marks Woolfson, 2013).

- ▶ Genul profesorului: bărbații au o atitudine mai decât femeile (Alghazo & Gaad, 2004) sau genul nu afectează atitudinea față de educația incluzivă (Barnes, 2008; Parasuram, 2006; Spirko, 2015).
- ▶ Autoeficacitatea profesorului și includerea elevilor cu cerințe educaționale speciale în clasă (Hofman & Kilimo, 2014; Umesh & Sindu, 2016; Weisel & Dror, 2006; Yada & [Savolainen](#), 2017).
- ▶ Mărimea clasei de elevi (Malki & Einat, 2017),
- ▶ Timpul pentru practica incluzivă,
- ▶ Calitatea resurselor educaționale pentru incluziune, inclusiv cele digitale (Malki & Einat, 2017)

Directții viitoare ...

- ▶ Yada and [Savolainen](#) (2017) subliniază că există o mare distanță între nivelul teoretic și cel politicilor educaționale.
- ▶ De asemenea, bazate pe studii și cercetări (De Boer et al., 2012; Ferguson, 2008; Monsen et al., 2014), pot fi formulate soluții la nivelul politicilor educaționale care ar putea îmbunătăți formarea inițială și cea continuă pentru formarea profesorilor în spiritul educației incluzive și al aplicării competențelor în practica educațională incluzivă (Watkins and Donnelly, 2013; Batarello Koric et al, 2016).

Bibliografie

Bibliografie

- Legea învățământului în Republica Lituania (2011).
- Legea învățământul special în Republica Lituania (1998).
- Ordinul Ministrului Sănătății din 14 decembrie 2000. Ordinul nr. 728 "pentru copiii cu tulburări de dezvoltare, pentru reabilitarea precoce la nivel secundar și terțiar de organizare a serviciului; descrieri și cerințe.
- Elevii cu nevoi educaționale speciale, o descriere a procedurilor de organizare a învățământului (2011). Monitorul de stat, 2011-10-11, Nr. 122-5771
- Aidukienė, T., Lapinienė, R. (2003). Copii cu nevoi speciale, tendințe în educație, de revizuire în contextul reformei educației internaționale și lituaniene (1990-2002 m.). Elementele de bază pentru educația specială (Sud. J. Ambrukaitis, A. Ališauskas, R. Labinienė, J. Ruškus).
- 2015-2016 și 2016-2017 Programe de educație elementară și secundară în școala generală - planuri pe ani academici. Gudron, 2015-05-08, Nr. 6951.
- Școlile speciale în programe educaționale formale, reguli de proiectare, 2011, 2016-04-20.
- Centre de educație și ajutor pentru elevii cu nevoi educaționale speciale. Recomandări metodice pentru profesori, educație donatori, 2011,

- ▶ Kokić, I. B., Kurz, T. L., & Novosel, V. (2016). Student teachers' perceptions of an inclusive future. In *Information Literacy: Key to an Inclusive Society - 4th European Conference, Revised Selected Papers* (676, pp. 3-11). Berlin: Springer Verlag. DOI: 10.1007/978-3-319-52162-6_1
- ▶ Leatherman, J. M., & Niemeyer, J. A. (2005). Teachers' attitudes toward inclusion: factors influencing classroom practice. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 26(1), 23-36.
- ▶ Gherguț, A. (2010). Analysis of inclusive education in Romania. Results from a survey conducted among teachers. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 711-715.
- ▶ Malki, S., & Einat, T. (2017). To include or not to include - This is a question: Attitude of inclusive teachers toward the inclusion of pupils with intellectual disabilities in elementary schools. *Education, Citizenship and Social Justice*, 1-16.
- ▶ Monsen, J., Ewing, D. & Kwoka, M. (2014). Teacher` attitudes towards inclusion, perceived adequacy of support and classroom learning environment. *Learning Environment Review*, 17, 113-126. DOI: 10.1007/s10984-013-9144-8
- ▶ Watkins, A., & Donnelly, V. (2013). Core values as a basis for teacher education for inclusion. *Global Education Review*, 1(1), 76-92.
- ▶ Weisel, A., & Dror, O. (2006). School climate, sense of efficacy and Israeli teachers attitudes toward inclusion of students with a special needs. *Education, Citizenship and Social Justice*, 1(2), 157-174.
- ▶ Yada, A., & [Savolainen](#), H. (2017). Japanese in-service teachers' attitudes toward inclusive education and self-efficacy for inclusive practices. *Teaching and Teacher Education*, 64, 222-229.

Vă mulțumesc!

e-mail: otiliaclipa@yahoo.com